

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΟΙΚΙΣΜΩΝ Γ' ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

ΕΓΥ, Νοέμβριος 2018

Η Ειδική Γραμματεία Υδάτων (Ε.Γ.Υ.) του Υ.Π.Ε.Ν. και ειδικότερα το Τμήμα Ελέγχου και Σχεδιασμού Επεξεργασίας Λυμάτων της Διεύθυνσης Σχεδιασμού & Διαχείρισης Υπηρεσιών Ύδατος αποτελεί τον αρμόδιο εθνικό φορέα για την εφαρμογή της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ. Η Ε.Γ.Υ. καταρτίζει το πρόγραμμα εφαρμογής της εν λόγω Οδηγίας, και μεταξύ άλλων αναγνωρίζει τις εθνικές υποχρεώσεις για τη συλλογή, επεξεργασία και διάθεση των αστικών λυμάτων, προσδιορίζει τις ευαίσθητες περιοχές, συντάσσει και υποβάλλει τις Εθνικές Εκθέσεις της πορείας εφαρμογής της Οδηγίας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Μέχρι σήμερα ο χαρακτηρισμός ενός οικισμού με την εφαρμοζόμενη διαδικασία πραγματοποιείται μεμονωμένα, κατά περίπτωση και χωρίς ολιστική προσέγγιση. Η αναγνώριση ενός οικισμού ως Γ' προτεραιότητας γίνεται ad hoc, κατόπιν σχετικού αιτήματος, από τον ενδιαφερόμενο Δήμο προς την Ε.Γ.Υ., η οποία προβαίνει στην εξέταση των συνημμένων στοιχείων και των διαθέσιμων στην υπηρεσία δεδομένων. Η μεθοδολογία που ακολουθείται καταρτίστηκε το 2008 από τη Μονάδα Τεχνικής Υποστήριξης. Στη διαδικασία αυτή δεν καθορίζονται οι χρόνοι ολοκλήρωσης των νέων έργων και η εκπλήρωση των θεσμικών υποχρεώσεων της χώρας, γεγονός που αποτελεί βασικό μειονέκτημα ως προς τη δυνατότητα προγραμματισμού, σε σχέση με τις μελλοντικές ανάγκες σε έργα.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το νέο μεθοδολογικό πλαίσιο για την αναγνώριση και τον χαρακτηρισμό ενός οικισμού ως Γ' προτεραιότητας εξελίσσει την υφιστάμενη ακολουθούμενη διαδικασία, ενισχύοντάς την με πρόσθετα τεχνικοοικονομικά και περιβαλλοντικά κριτήρια. Εισάγει μια οριζόντια προσέγγιση αναγνώρισης των "οικισμών" που εμπίπτουν στην Οδηγία, θέμα το οποίο αναδείχθηκε και κατά την Τεχνική Συνάντηση του Ιουνίου στις Βρυξέλλες με τη DG Regio και τη DG Environment, καθώς δεν αντιμετωπίζεται επαρκώς στο ισχύον κείμενο της Οδηγίας.

Η προτεινόμενη μεθοδολογία βασίζεται σε εθνικά στατιστικά στοιχεία (δεδομένα ΕΛΣΤΑΤ, ΣΔΛΑΠ, ΕΟΤ, κ.α.) συναξιολογώντας περιβαλλοντικά και τεχνικοοικονομικά κριτήρια, όπως ευαίσθητες περιοχές, πυκνότητα οικισμού, δεδομένα πληρότητας σε ό,τι αφορά τον τουριστικό πληθυσμό, κ.α. Η εξέταση πιθανών νέων Γ' οικισμών θα γίνεται σε περιοδική, σταθερή χρονική βάση, θέτοντας ως χρονικό διάστημα τη δεκαετία, ακολουθώντας την επικαιροποίηση των εθνικών πληθυσμιακών δεδομένων. Πολύ σημαντική είναι η δυνατότητα εξασφάλισης επαρκούς χρόνου για τη συμμόρφωση των νέων Γ', καθώς προτείνεται μια χρονική περίοδος 14 ετών για την ολοκλήρωση των υποδομών. Τα παραπάνω στοιχεία της μεθοδολογίας, δηλαδή η σταθερή χρονική βάση αναγνώρισης των εθνικών υποχρεώσεων και δεσμεύσεων και η εξασφάλιση επαρκούς χρόνου για τη συμμόρφωση των νέων οικισμών, καθώς και η συνολικότερη περιβαλλοντική προσέγγιση αποτελούν τα βασικότερα πλεονεκτήματά της.

Η μεθοδολογία που προτείνεται:

- Είναι συμβατή με το πνεύμα και το γράμμα της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ.

- Έχει ως κύριο στόχο τη διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος και την έγκαιρη εκπλήρωση των νέων υποχρεώσεων
- Ενισχύει και εξελίσσει την υπάρχουσα διαδικασία αναγνώρισης οικισμών Γ' προτεραιότητας, χωρίς να ανατρέπει τον μέχρι τώρα σχεδιασμό και προγραμματισμό
- Έχει σταθερή χρονική βάση, θέτοντας ως χρονικό διάστημα τη δεκαετία, ακολουθώντας την επικαιροποίηση των εθνικών πληθυσμιακών δεδομένων
- Αναγνωρίζει το σύνολο των μελλοντικών αναγκών σε έργα και των εθνικών υποχρεώσεων, καθώς εφαρμόζεται σε εθνικό επίπεδο.
- Επιτρέπει τον έγκαιρο προγραμματισμό σε σχέση με τις χρηματοδοτικές ανάγκες και απαιτήσεις.

ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ

Βήμα 1 : Καταγράφονται όλοι οι οικισμοί της χώρας που έχουν μόνιμο πληθυσμό απογραφής ΕΛΣΤΑΤ ίσο ή μεγαλύτερο των 1.200 κ., ώστε να εξεταστούν στα επόμενα βήματα. Οικισμός με μικρότερο μόνιμο πληθυσμό δεν εξετάζεται περαιτέρω.

Βήμα 2 : Υπολογίζεται ο εποχικός πληθυσμός αιχμής του οικισμού, λαμβάνοντας υπόψη τις δευτερεύουσες και παραθεριστικές κατοικίες, συνεκτιμώντας το επίσημα καταγεγραμμένο μέγιστο ποσοστό πληρότητας

Βήμα 3 : Υπολογίζονται οι κλίνες που αντιστοιχούν στον οικισμό και στη συνέχεια ο πληθυσμός αιχμής των τουριστών, λαμβάνοντας υπόψη το επίσημα καταγεγραμμένο μέγιστο ποσοστό πληρότητας

Βήμα 4 : Αθροίζεται το σύνολο των ανωτέρω ανά οικισμό (μόνιμος πληθυσμός απογραφής + εποχικός πληθυσμός αιχμής + πληθυσμός αιχμής τουριστών) προκειμένου να υπολογιστεί ο ισοδύναμος πληθυσμός αιχμής. Στη συνέχεια εξετάζονται περαιτέρω όλοι οι οικισμοί με παραγόμενο φορτίο άνω των 2.000 κατοίκων ισοδύναμου πληθυσμού.

ΣΧΗΜΑΤΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΦΟΡΤΙΟΥ

Βήμα 5 : Υπολογίζεται η πυκνότητα ισοδύναμου πληθυσμού εντός του οικισμού, διαιρώντας τον συνολικό ισοδύναμο πληθυσμό αιχμής με την έκταση σε εκτάρια της «επαρκώς συγκεντρωμένης περιοχής» του οικισμού

Βήμα 6 : Εξετάζεται αν ο οικισμός βρίσκεται σε περιβαλλοντικά ευαίσθητη περιοχή.

Αν ο οικισμός βρίσκεται σε περιβαλλοντικά ευαίσθητη περιοχή, ως ελάχιστο κριτήριο πυκνότητας λαμβάνονται οι 20 ι.κ./εκτάριο.

Αν ο οικισμός δεν βρίσκεται σε περιβαλλοντικά ευαίσθητη περιοχή, ως ελάχιστο κριτήριο πυκνότητας λαμβάνονται οι 40 ι.κ./εκτάριο.

Εφ' όσον ο οικισμός εκπληρώνει το κριτήριο της ελάχιστης πυκνότητας γίνεται αποδεκτός ως οικισμός Γ' προτεραιότητας – διαφορετικά απορρίπτεται.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Η νέα μεθοδολογία αναγνώρισης οικισμών Γ' προτεραιότητας:

- Αποτελεί ένα διαφανές και αντικειμενικό μεθοδολογικό εργαλείο, που βασίζεται σε μία οριζόντια και σταθερή, ανά δεκαετία, διαδικασία εξέτασης των οικισμών
- Υιοθετεί τις αρχές που εφαρμόστηκαν στην αναθεώρηση των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών
- Δίνει τη δυνατότητα αξιολόγησης των περιβαλλοντικών κριτηρίων, λαμβάνοντας υπόψη τη θέση των οικισμών ως προς την ευαισθησία των αποδεκτών
- Εισάγει τεχνικοοικονομικά κριτήρια (προσιτότητα, πυκνότητα)
- Περιγράφει το χρονοδιάγραμμα από την αναγνώριση των οικισμών Γ' προτεραιότητας μέχρι τη συμμόρφωσή τους ως προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ.
- Επιτρέπει επαρκή χρόνο για την ωρίμανση των απαιτούμενων έργων

ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Η εφαρμογή της μεθοδολογίας με τα τρέχοντα δεδομένα, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία της Εθνικής Απογραφής του 2011 που εκπονήθηκε στα πλαίσια της μελέτης της DG Regio θα παρουσιαστούν με την παραλαβή της Μελέτης.
- Η επόμενη εφαρμογή θα πραγματοποιηθεί από την Ε.Γ.Υ. μετά την δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων της Εθνικής Απογραφής του 2021 από την ΕΛΣΤΑΤ, για όλους τους οικισμούς Γ' Προτεραιότητας. Στην περίπτωση όπου ένας οικισμός δεν θα είναι πλέον Γ' κατά την αναθεώρηση-επικαιροποίηση, κρίνεται σκόπιμη η δυνατότητα αποχαρκτηρισμού του, ανεξάρτητα από την ολοκλήρωση των υποδομών, εφόσον αυτές έχουν δρομολογηθεί. Σε κάθε περίπτωση, ο αποχαρκτηρισμός ενός οικισμού δεν εξαιρεί τον οικισμό αυτό από τα Εθνικά Reports που υποβάλλονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανά διετία.
- Προκειμένου να εφαρμοστεί κατά τον βέλτιστο τρόπο η προτεινόμενη μεθοδολογία από την Ε.Γ.Υ., είναι σημαντικό να είναι διαθέσιμα όλα τα απαραίτητα δεδομένα και εργαλεία (γεωχωρικά, πληθυσμιακά, τουρισμός), από εθνικούς φορείς (πχ. Ελληνική Στατιστική Αρχή, Εθνικό Κτηματολόγιο κ.α.).

Σε συνέχεια των ανωτέρω, το προτεινόμενο εργαλείο με την υιοθέτηση μιας οριζόντιας μεθοδολογίας θα ενισχύσει την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής της Οδηγίας και θα συμβάλει στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων της χώρας.